

Читалище

брой 58, ноември 2013

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 Г.“

ПОЧИТ КЪМ БУДИТЕЛИТЕ

РАЗЛИЧНИ ИСТОРИИ

СОВЕСТТА Е СУДНИК ЧЕЛОВЕКУ

Ивица стихотворца уловиха вълхви (хайдутини) и като щяха да го заколят, той не имаше никого да му помогне, но виде жерави, чи минуваха, и им се помоли да отвърнат на вълхвите. Подир някой ден ти отидоха в градът, от гето бяха и Ивица. И като ся разхождаха из хората, видяха, чи минуват жерави, и рекоха помежду си: Ето Ивиците отмъстителни. Чуха тъзи реч хората, щото бяха там близо, и ги попитаха, що помянуват Ивица. А ти тутакси ся уплашиха, промениха лицето си и не знаяха, що да река. Хората ся почудиха за това и наченаха да ги изпитуват, и най-сетне познаха, чи ти бяха убили Ивица, и тъй ги изклаха. Някой други човек, на имя Вес, беше убил скритом баща си. Подир няколко време отиде да яде у единаго своего приятеля. Там виде под стряхата едно лещовическо гнездо и го събори. Хората му думаха: Человече, що ти струват тези гадинки, та ги убиваш? А той отвеща: Не чувате ли, чи ти лъжат и думат, чи аз съм убил баща си. Тъзи реч ся чу чак до царят. Тогази той повеле, та запряха оногози човека, и за малко време го насили да изповяда, чи той беше убил баща си, и повеле, та убиха и него.

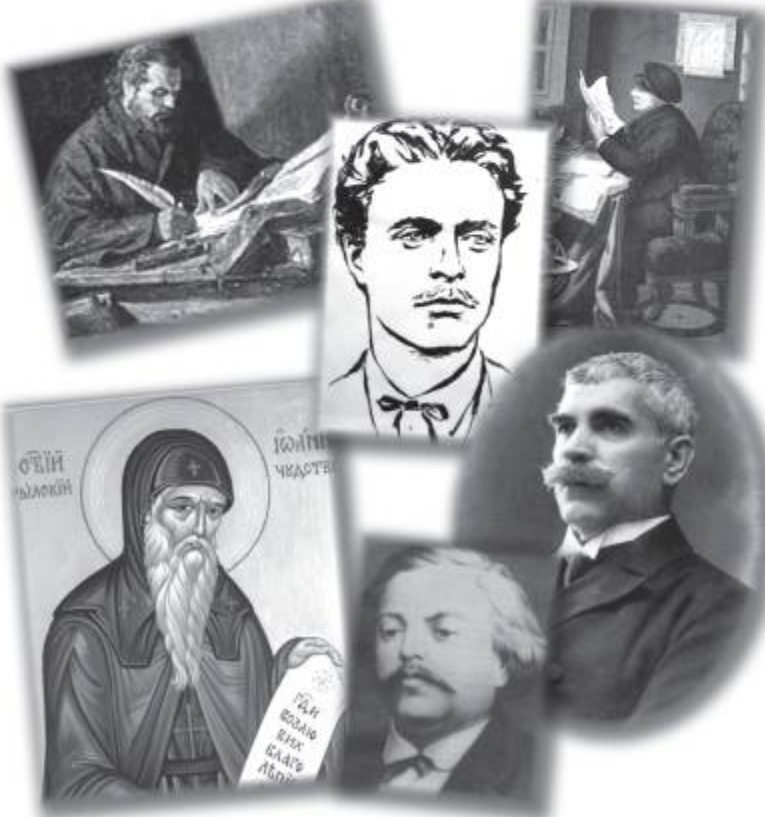
Из шеста глава на „Буквар с различни поучения, собран от Петра Х. Беронича за българските училища“, известен като „Рибен буквар“ от Петър Берон, 1824 г.

На 31 октомври 2013 г. в Просветна зала на Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ се състоя Урок по родолюбие. Участваха ученици от 139 ОУ „Захарий Круша“. Водеща бе Росица Цветкова от Клуб „Родолюбие“ към читалището.

Темата, която децата обсъждаха, беше „Народните будители“. Те рецитираха стихотворения от Добри Чинтулов, Христо Ботев, Стоян Михайловски. В своите есета показаха преклонение и почит пред духовните подвизания, делата и живота на св. Иван Рилски, Паисий Хилендарски, д-р Петър Берон, Васил Левски и Христо Ботев. И най-важното – през думите им прозираше огромното въздействие, с което бяха се подготвяли за тази проява. сякаш отново и отново преживяваха дълбокото си преклонение пред всичко, което тези велики люде са направили за отечеството и за човека. Търсеха и намираха връзката между минало и настояще. И откриваха и в нашето забързано и технократично време новите български будители.

Срещата завърши с изпълнения на ученици от класа по китара на Тинко Тодоров.

Предлагаме на вашето внимание някои от разсъжденията на учениците за будителството в миналото и днес.

ЩО Е БУДИТЕЛ?

Преди години това са били всички, които са се борели за свободата на България. Тези, които са давали надежда на поробените българи. Те са били единственият светъл лъч в онези мрачни робски дни.

А кои са будителите днес? Това са учителите, които дават знания на децата. Това са

писателите, библиотекарите, читалищните работници, които ни даряват със слова. Това са и артистите, и иконописците или просто обикновени хора, които ни даряват със знания и вяра. Не е задължително да паднеш в бой за свобода, за да си будител. Нужно е просто да вдъхваш надежда на някого в отчаяни времена.

Александра Бунчева

КОИ СА БУДИТЕЛИТЕ В ДНЕСНО ВРЕМЕ?

Живеем в свят, в който технологиите са толкова много развити, че само с натискане на няколко бутона можеш да провериш какво ще бъде времето след седмица. Днес черпим информация от интернет, телевизия, радио и куп други източници. Единствените хора, които са с нас още от деца, са учителите. Тези, които ни показват какво е добро и лошо, които ни учат на нови неща и се грижат за нас. Въпреки тежките времена, в които живеем, и недостатъчно оценения учителски труд, те са хората, които ни изграждат и определят като личности. Затова те могат да се нарекат будителите днес.

В днешни времена и други хора могат да бъдат наречени будители. Това са учените, поетите, писателите, хората на изкуството, хората, които работят за България и я прославят по света. Всички тези, които ни учат да сме добри и са пример за подражание.

Днес е трудно да бъдеш будител и са малко хората, които заслужават да бъдат наречени така. Затова трябва да ги ценим и уважаваме.

Светослав Савов,
7 б клас

Акценти

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА „СВЕТЛА НАДЕЖДА“

На 16 октомври от 18 часа в Малък салон на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ се оказа недостатъчен, за да побере всички почитатели на Евстати Бурнаски и неговата поезия, които искаха да присъстват на премиерата на новият му лирически сборник „Подземният вятър“ (епос и лирика). Ветеранът поет, който наскоро навърши 90-годишна възраст бе гост на Литературна гостоприемница. В самото начало Румяна Коцева го поздрави със свое изпълнение, след което водещата Надежда Захариева, която е и редактор на книгата, сподели свои мисли за поезията му, като и прочете няколко от любимите си негови стихотворения. Слово за творческия път на именития ни лирик и за новата му книга чете Матей Шопкин. Рецитал по стихове от „Подземният

вятър“ изпълни актьорът Веселин Калановски.

Развълнуваният от хубавите думи за себе си, от чудесните изпълнения на Румяна Коцева и Веселин Калановски и най-вече от сърдечните аплодисменти на публиката, благодари на всички, съпричастни към издаването на книгата, към организирането на премиерата, както и на своите верни и пламенни почитатели. В заключителните си думи той подчерта:

„Скъпи приятели! Повярвайте ми! Не зная откъде и как да започна краткото си слово. Думите са капризна материя. Търся техния смисъл, тяхната дълбока същност. До тези късни години много думи съм издумал! Едни от тях намериха своя адресат. Други отидоха на халос. Разбира се, че редно да благодаря за това скромно събитие на органи-

заторката Светла Славеева, на водещата, прекрасната поетеса и редакторката на книгата ми Надежда Захариева, на възторжения голям български поет Матей Шопкин за добрите слова, с които възнагради скромното ми творчество. Отправлям своята благодарност и към директора на издателство „Пропелер“ Митко Ганев, към неговия помощник Огнян Ганев, към художника на корицата Димитър Донеф и към всички вас, драги приятели, уважили присъствието си моя сборник „Подземният вятър“ и неговия есенен полъх в Литературна гостоприемница. Написах собствените имена на Светла Славеева и Надежда Захариева с главни букви. Съединих ги и се получава СВЕТЛА НАДЕЖДА. Или Литературна гостоприемница „СВЕТЛА НАДЕЖДА“!

ЕЛЕНА АЛЕКОВА ПРЕДСТАВЯ НОВА КНИГА

На 13 ноември от 18 часа в Големия салон на Българска академия на науките Литературна гостоприемница с Надежда Захариева при НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и Националният литературен салон „Старинният файтон“ организират премиера на новия сборник с литературно-критически бележки „По невидимите магистрали“ (книга трета) на д-р Елена Алекова. Слово за книгата ще прочете литературният критик Георги Николов. Във вечерта ще участват още Велин Георгиев, ръководител на НЛС „Старинният файтон“, Никола Инджов и Никола Радев, както и пианистката Благовеста Ангелова. Откъси от книгата ще прочете актрисата Станка Калчева.

Заповядайте!

ДОЙДОХ НА ТОЯ СВЯТ, ЗА ДА ОБИЧАМ

Матей ШОПКИН

Първата поетична книга на Евстати Бурнаски „Песни по пътя“ бе една тънка книжка събрала между кориците си тревогите, спомените и мечтите на един 34-годишен поет, върху чиито рамена блестяха офицерски пагони...

По това време бях войник и в полковата библиотека случайно открих стихосбирката на Евстати Бурнаски. Няма да скрия, че почти всички стихотворения отекнаха дълбоко в душата ми, а някои отведнъж се запечатаха в паметта ми. Сиреч – научих ги наизуст. И оттогава този поет с малко особена фамилия стана един от моите любими български поети. Говоря за годините 1957–1958... Тогава още не знаех, че Евстати Бурнаски ще стане редактор на първата ми поетическа книжка „Двадесета пролет“. Тоест – мой литературен кръстник; не знаех, че през есента на 1959 г. – вече студент в София, ще се запозная с Бурнаски; не знаех, че между нас ще се зароди искрена, сърдечна и трайна човешка и творческа дружба. И че тази дружба напук на разни временни литературни приятелства ще оцелее през годините. Разбира се, не подозирах, че освен за няколко кръгли годишнини на поета, в самото невячерие на неговия 91-ви рожден ден на 21 октомври т.г. в читалище „Петър Берон“ ще произнасям слово за великолепната му книга „Подземният вятър“.

Ако случайно в това мое слово прозвучат по-високи нотки, аз ви моля да не бързате да ме осъждате. Това няма да бъдат юбилейни обяснения в любов, а съкровен израз на дълбоки и светли чувства, на споделени радости и болки, на преминати общи пътища, на едни и същи рани, получени в това безкрайно странно и страшно поле, наречено художествена литература. От друга страна, кога, кой и къде е казал, че за големите, за съдбовните, за свещените неща трябва да се шепти?... В скоба искам да кажа, че през последните години в нашата поезия се размножи едно племе, наречено „тихострунни поети“. От тия тихострунници човек не може с ясен глас да каже едно „Добър ден!“. Все трябва да шепти, да шушука, да си кълчи езика.

Всъщност няма да закривам скобата, тъй като става ясно, че словото ми за „Подземният вятър“ започва с полемика. Да, полемика със всички ония, звани и незвани, които забравиха или се мъчат да забравят великите народностно-революционни традиции на българската поезия. Най-добрите поети на България са били неотделими от нейния хилядолетен път, от нейната история, от корените на народа български, от неговите страдания, борби, погроми и победи. Да споменавам ли имена?... Те се знаят и обичат от всеки, който носи сърце и разум на българин! Тези поети са безсмъртни. И начело на техния легендарен строй издига титаничен ръст Христо Ботев – поетът-революционер, който кръстоса гениалното си перо с воеводската сабя. И с този свещен кръст покръства всички истински поети на майка България!... Класическият израз „Лира и тръба“ никак не е случаен. Той е като божествен герб на държавата, наречена Поезия! И ето – Евстати Бурнаски – един от най-талантливите и най-достойни поданици на тази пленителна и всевечна държава ни поднася своя съкровен и силен поетичен дар, наречен „Под-

земният вятър“. Но преди да разгърна страниците на „Подземният вятър“, бих искал да спомена заглавията на някои от книгите, родени под изящното перо на Евстати. „Вечерни теменуги“, „Окована нежност“, „Стенопис от куршуми“, „Обич без име“, „До следващия ден“, „Внезапни признания“, „В откраднати минути“, „Събудени очи“, „В часа на проливния дъж“, „Вечерница-денница“, „Между два сезона“, „Елегична есен“, „Шепот на трева“... И с дълбока болка ще спомена и „Стихове за Доли“...

Матей Шопкин, Евстати Бурнаски и водещата Надежда Захаријева

Румяна Коцева

Спомням си, че по повод книгата му „Събудени очи“, през 1966 г. един от старейшините на българската литературна критка Георги Константинов. писа в сп. „Септември“, че Евстати Бурнаски има „доказан дар да заключи и светлите, и тъжните истини в красотата на човешкото слово“...

Стихотворенията на Евстати Бурнаски с удивителна сила и красота потвърждават проникновените думи на Георги Константинов. Това са стихотворения-изповеди, стихотворения-въпроси, стихотворения-промисли, притчи, прозрения. В тях присъства музиката на песенното слово, в тях диша със своите болки, тревоги и надежди нашата сложна и драматична съвременност, в тях будува съвестта на един мъдър гражданин и непреклонен воин.

*Крещи денят от бяла слепота.
Ръце, протегнати за милостиня,
напомнят за обрুলени листа.
И всичко покрай тях – пустиня!*

*Къде са хората сега? Не знам.
Дори и спомените са безлюдни!
Под купола на рухналия храм
единството иконите са будни...*

Бих добавил, че освен иконите, в този „Странен свят“, в тази ужасна „поледица“, „сред толкова омрази и лъжи“,

остават будни и поетите – честните, талантливите, непреклонните поети на България.

Аз обичам и човека, и поета Евстати Бурнаски, познавам неговата трудна, горда и достойна човешка и творческа съдба. И с ръка на сърцето си изповядвам, че освен голям поет на България, той е и голяма личност... И още нещо: Въпреки всички и съдбовни сътресения в нашия обществен, политически и духовен живот, въпреки всички беди, разочарования и покрус,

Веселин Калановски

въпреки тежките си здравословни изпитания, има нещо безкрайно хубаво в това – да си преминал през жаравата на въоръжената съпротива срещу един омразен свят, да си познал жестоки изпитания, да си замръквал и осъмвал под небесата на далечни гарнизони, да си гледал „всяка нощ звездите /през оръдейните дула“, да си изпитал неизразимата мъка по рано починалата дъщеря Доли, да си посрещал непредвидени удари в гърдите и в гърба, да си преглъщал горчиви сълзи от обиди, интриги и премълчавания, но винаги и навсякъде, при всички превратности на съдбата да си оставал верен на себе си, на своя родословен корен, на своите младежки предчувствия, надежди и мечти. И на своя велик Идеал!...

Да, наистина има нещо безкрайно хубаво в това – на патриаршеска възраст да продължаваш да бъдеш поет с неуморим творчески дух, да си понесен от пролетни пориви и помисли, да се завръщаш при рождената си люлка в прекрасния Брезнишки край, да си припомняш и „плитките кафяви“ на първата си любов, и вълшебната музика на онази невероятна „Бяла симфония“:

*Този сняг, този сняг!
Този сребърен сняг...*

*Тази тиха стихия, която
е погълнала вече земята
претворила е в бяло изкуство
погрознелите стари липи...*

„Стихове за Доли“ е книга-болка по рано починалата дъщеричка, книга-вик срещу жестоките и несправедливи закони на природата; книга-жажда за живот, за слънце, за „простота и красота“; книга-тежка бащина сълза.

*Тя беше жива. И сега живее.
Тя беше песен, а сега е стих.
Тук всичко е написано от нея.
Аз само думите ѝ подредих...*

Помня безкрайните денонощия, седмици и месеци, в които Евстати правеше всичко възможно, за да спаси детето си. Не мога да забравя просълзените му очи, глухия му говор, застиналите му черти. Страдаше като в древни балади. И върху белия лист се отронваха думи, натежали от неизразима мъка:

*Моего СЛЪНЧЕВО СТИХОТВОРЕНИЕ
в гроба край Шеста алея лежи...*

„СЛЪНЧЕВОТО СТИХОТВОРЕНИЕ“ се наричаше Доли. Огромната бащина мъка остави незалечими белези и в душата на поета, и в неговите нови стихотворения и поеми. И през годините тази мъка не угасна. Защото Евстати Бурнаски е от поетите, чиито стихове се раждат в недрата на душата му. И търся и намират брод към душите на хората. А този силен и понякога мътен брод не може без обич.

ОБИЧАТА – ето според мен най-характерната черта на поета Евстати Бурнаски. От обич е изпята неговата първа книга „Песни по пътя“. От обич са родени и озарени всичките му поетични и прозаични книги. Обич, за която може да се каже, че е безкрайна. Може би затова той бе нарекъл една от книгите си с избрани стихотворения и поеми „Безкрайност“... Безкрайност, в която с особена сила и красота се откроява романът му в стихове „Подземният вятър“...

Да, Евстати Бурнаски и в „Подземният вятър“ и в „Любовта на лейтенанта“ се утвърди като един от най-даровитите творци на военно-патриотичната тема. За мен тези две книги са високи творчески върхове и в личната биография на поета, и в огромната територия на съвременната българска литература. Но редом с тях са и великолепните кратки поеми „Добруджа, добра земя“, „Вечният огън“, „Русия“ и „Гордиша“, „Едно танго за капитана“ и „Рожден ден“, „Песен на маков лист“ и „Вечерница-Денница“. И не на последно място – една от моите любими поеми „Признание“, която завършва така:

*Аз, редникът с полковнишки пагони
ще нося своето голямо щастие
не за това, че бях военен,
че имах еполети и мундир,
а за това, че взех участие
в най-страшното сражение
за правда, свобода и мир.*

За правда, свобода и мир, и за благословена човешка обич е посветен животът на Евстати Бурнаски...

Скъпи Евстати, честита нова книга! Бъди жив и здрав! Слушай и подземни и небесни ветрове! И... напред през годините. До нови срещи!

Със съкращения

УРОЦИТЕ НА ЩАСТЛИВЕЦА. 150 ГОДИНИ ПО-КЪСНО

Откъс от книгата „ПО НЕВИДИМИТЕ МАГИСТРАЛИ“

Д-р Елена АЛЕКОВА

Щастлив ли е Щастливеца?

Ако се вгледаме в личния му, интимния му живот, би следвало да кажем – по-скоро НЕ. Ако се вгледаме в живота му в по-общ план (кариера, обществено положение, признание), отговорът е същият:

„В течение на пет години, от 1885–1890 г. измира цялото му семейство – баща майка и три сестри, а при това още уволняват го и от службата. При туй отчаяно положение, без средства за съществуване, той се предава на литературни занятия...“

Това четем в неговата „Кратка автобиография“. Но ако се вгледаме и в творчеството му, и в повсядневните му дела... Боже мой, колко тъга! Колко жалост към човека, от която сърцето се разбива! Колко ирония! Колко горчивина, макар и през смеха – неудържим, освобождаващ, „очистителен“.

И въпреки това Щастливеца е щастлив. Нееднократно го заявява. Дори го подсилва. Вероятно за да не остави никакво съмнение. Във фейлетона „Страст“ например:

„Че аз съм щастливец, това го знае цяла България; но туй, което никой не знае, то е, че днес нямах четиридесет и пет стотинки да си купя тютюн. Това обстоятелство никак не ми попречи обаче да съхраня своето царствено величие. Аз все пак гледах на света и хората тъй, като че милион Ротшилдовци и Вандербилтовци мога да ги натъпча в джеба на жилетката си; а пък нашите богаташи не представляваха пред моите очи нещо повече от пепелта на снощната ми последна цигара. Това е всичко хубаво, ама тютюн все пак няма, да го вземе дяволът! Глупава страст!“

И е щастлив не само защото е осъзнал протичащата философия на МИГА, на това да бъдеш ТУК и СЕГА – да изживееш МИГА, да живееш в МИГА, а не в онова, което си е отишло или на което е съдено да дойде, но утре, но по-късно, но някога:

„Взех тези два лева и да ме видеше някой в този момент, ще ме счита за обладател на два милиона. Купих си тютюн, отидох в келията си, разрязох една нова книга, запалих... Създателю, благодаря ти! Има ли по-щастлив човек от мене?...“

„Страст“

Щастлив е не само защото е прозрял и е подвластен на онази – конкретната – любов към човека, а не на абстрактната любов към човечеството (по Достоевски в абстрактната любов към човечеството човек най-вече обича самия себе си), та затова и неговите жестове като адвокат (дето защитава безплатно бедняците) са конкретни. Щастлив е не само защото чистото му и благородно сърце остава недосегнато от търгашески щения, мамонови изкушения, партизански страсти, подлости и съмнения. Щастлив е не само защото духът му е свободен от тежестите на

бита и битието, макар животът да не му ги спестява...

Щастливеца е щастлив най-вече, защото е имал щастието (дарбата, доблестта, силата) да покаже, колкото и да го боли, опакото лице на българина, в т.ч. и своето опакото. Да му се надсмее. И да го победи. Така Щастливеца ни дава надежда. Дава ни път за спасение. Само победил опаката си страна, човекът преодолява себе си. СПАСЯВА СЕБЕ СИ.

Силният народ не се страхува от себе си. Той се обръща към себе си, познава себе си и така се превъзмогва. Според както Васил Левски ни го е завещал (в писмо до Ив. П. Кършовски от 20 юни 1871 г.):

„За отечеството работим, байо! Кажи ти моите и аз твоите кривици, па да се поправяме и все да си вървим в едно, ако ще бъдем хора.“

Защото само позналният може да се отрече от познанието. Невежият нищо не знае – дори това, че е невеж. Само позналният своите кривици, може да ги владее. Само позналният опакото в себе си, може да го превъзмогне. Затова – „блажени бедните духом“, защото само те (които са познали и са се отрекли от познанието) ще се спасят.

Дори в лошото има добро. Или поне има енергия, която сама по себе си не е нито лоша, нито добра. Помислете само как у Бай Ганьо с неговата страховитата енергия и неизчерпаема находчивост би се изявило едно такова качество като хитростта, само че откъм обратната страна? Просто обърнете фразата на Щастливеца в „Бай Ганьо на гости“ откъм опаката страна на хитростта:

„Когато в другите народи думата „хитър“ е синоним с лукав, вероломен и прикачена на някое лице, би го понижала в мнението на обществото, у нас с епитета хитър се кичат като с най-почтена декорация: „Брей! Хитро момче излезе, да е живо на баща си, всинца ни измами! Не можахме да го излъжем! Ашколсун. Браво!“

Да, авторът осъжда лошото качество (хитростта). Но възможно е и през лошото да се върви към полезното и доброто или поне е възможно през ловавината да провидим полезното и доброто...

За това прозиране на доброто в лошото в „Бай Ганьо“, книгата, няма пряка илюстрация, пряко внушение. Нито във фейлетоните, нито в пътеписите на Щастливеца. То е по-скоро нещо като, бих казала, художествен метод. Но само чрез това прозиране на доброто в лошото според мен можем да си обясним например един на пръв поглед необясним, почти неправдоподобен факт, за който Алеко Константинов споменава почти мимоходом в пътеписа си „През март на Чепино“. Авторът описва срещата си с Алиш ефенди, един от главорезите, изпили през 1876 г. кръвта на батачани. Малко му били подвизите в Батак, ами и по

него време безчинствал. И заключението на Щастливеца:

„И да не речете, че виновникът, Алиш ефенди, е хванат, осъден и лежи закован във вериги за изплащане на новите си и стари тежки грехове. О, не, съвсем не: в неделя след обяд в главното лъдженско кафене ний го видяхме възседающ на председателското място, окръжен от първенците на селото; той важно-важно поглеждаше наоколо си и благосклонно приемаше дълбоките поздрави на входящите в кафенето. Предавана незабележимо от ръка на ръка, до моите ръце достигна една хартийка, на която с молив бяха написани следните думи: „Този е знаменитият Алиш ефенди.“ Знаменитият! Благодарим за такива знаменитости. О, робско племе, ще стръснеш ли ти някой път тия робски чувства, или вечно ще продължаваш с плач права да печелиш...“

Че Алеко Константинов, дочул всичко това през устата на все още живите свидетели на ужасите в Батак, осъжда и главорезите, и тези, които не са им въздали според заслуженото, осъжда ги. Няма две мнения. Но да оставим за миг това. Според мен тук отново той е доловил нещо особено важно за българина. Българинът не е наказал главорезите от Априлското въстание дори след освободението. Дали това обаче е проява на „робски синдром“? А може би е проява на сила – силата на този народ, който, превъзмогнал болката, трагедията, е простил. И не само...

Какво точно означава да оставиш главорезът да живее. Та това е наказание за него! И то от най-мъчителните. Ако има и най-малките наченки на съвест, представяте ли си как би живял той с греха, който е натворил, как би издържал – катадневно и катаношно с ужасените очи на своите жертви в паметта, с писъците и кръвта... Та той би следвало сам да сложи край на дните си!...

Но... останал жив, главорезът има и друга възможност – да се покае и да си прости. И така – да преодолее греха и да започне живот в съзидание, да направи доброто, което има да направи, да изкупи себе си и кръвта, която е пролял. Нима ако постъпиш така и го оставиш жив, не е по-милосърдно и по-човечно? По-милосърдно и по-човечно е, а и ще ти се впише за правда, задето не си оцапал ръцете си с кръв!

Някой може би ще възрази: „Ами ако няма съвест или наченки на съвест, тогава?“ Тогава... той пак ще си живее – ден и нощ – с ужасените очи, с писъците и кръвта до края на дните си... По-голямо наказание от това едва ли е измислено... Но към това – той и ще сътвори греховете, които още трябва да свърши. От греха си той няма как да избяга, ако не може да не го направи. Трябва да оставиш човека да извърши греховете, които има да върши. Така, оставяйки го да живее, ти ще бъдеш не просто

по-милосърден. Но и по-справедлив. А той все някога със сигурност ще сърба това, което сам си е надробил... Все ще си получи заслуженото – ако не в тоя свят, поне в другите светове... Ти кой си, за да се месиш в Божиите предопределения за човека? Ти кой си, за да попречиш на „блудния син“ да се върне при Отца си или да отнемаш правото му да бъде съден според както сам се нареди? Защо ти е да влизаш в чуждия грях? Защо ти е сам да грешиш в него или да го поемаш?

Оттук са и някои на пръв поглед нелогични прояви на националния ни характер днес. Помните, преди време двама от висшите ни държавници се извиниха – по различни поводи – на турците за „възродителния процес“ от началото на 80-те години на миналия век. Единият – в качеството си на министър-председател. Другият – в качеството си на вицепрезидент, при това – роден в Батак. Можем да се отнасяме различно към тях като личности или като представители на една или друга политическа сила. Можем да се отнасяме различно и към самия „възродителен процес“ спрямо турците. Но това, дето тези наши държавници им според мен е проява на сила. Преди време разбрах това със сърцето си. Сега вече го разбрах и с главата си, с разума си. Тъкмо тази сила ни е предадена в наследство от Апостола, а после – и от Щастливеца: да си признаем един пред другото кривиците, да ги преодолеем и да продължим напред!

Само силният народ може да признае вината си. Само силният може да поиска прошка. Слабият може само да търси сметка и да вмения вина, неспособен да прости. Слабият жадува реванш. Слабият знае само: „Око за око, зъб за зъб!“, все едно е нямало Голгота... Савел бе най-големият гонител на апостолите, но ВИДЯ, ПОКАЯ СЕ и се превърна в Павел, най-ревностния сред тях, пое кръста да проповядва Благостията сред езичниците и подобно на Този, за Когото благовестваваше, прие мъченическата си смърт...

Очистителният смях на Щастливеца гърми през времето. И ни преобразява. Народ, който може така да се смее над себе си, е силен народ. Жилав народ. Ще устои. Това ми дава надежда днес във времето на какви ли не кризи (икономическа, политическа, демографска, морална, духовна), че ще устоим. Народ, който иска прошка, няма да отмре. Такъв народ не може да остане само в историята. Такъв народ ще живее. Дори и да се срина за миг, пак ще възкръсне от пепелта.

Това за мен е най-големият урок на Щастливеца. 150 години по-късно.

ПАМЕТ ЗА ЛИЛИЯ ГЮЛЕВА

Таня ДОГАНОВА-ХРИСТОВА

Лилия Гюлева

Читалищните институции у нас са феномен, уникат от световно значение. Та нали никъде по земята няма такива огнища на знание и приобщаване към културата и изкуството на човечеството! Всяка вечер в безбройните градски и селски читалищни сгради светват светлините, за да запяват хорове, да затанцуват фолклорни състави и да работят различни художествени кръжоци. С любов и преклонение пред своя артистичен и обществен дълг, с отговорност за мисията към българската култура проф. Лилия Гюлева бе 46 години неизменно на диригентския си пост пред непрофесионалния, но професионално творещ изкуство хор „Христина Морфова“. Магнетична, винаги дяволито усмихната, през 2013 г. проф. Лилия Гюлева, ако беше жива, щеше да сложи на плещите си 8 десетилетия. За съжаление, преди 10 години, „черната гостенка с косата“ преждевременно я покоси и я изпрати в други селения, от които никой не се е вър-

нал!... Но, както е казал древният китайски мъдрец Лао Дзъ, „който умре, но не го забравят, е безсмъртен“!

Категоричността и дълбочината на древната китайска мъдрост беше безапелационно потвърдена на 7 октомври с тържествения концерт, изнесен в зала „България“ по случай тези две годишнини. Чест прави на Софийската филхармония, Националната музикална академия „Панчо Владигеров“, Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и „Балкански хоров форум“ за почитта, която оказаха на една от емблематичните фигури в съвременното хорово изкуство, сътворили през втората половина на XX столетие Златния век на българското хорово изкуство, окичили с ореола на слава името на България на различни национални и международни форуми. А ръководените от харизматичната проф. Лилия Гюлева хорове бяха първите, получили най-високи международни отличия и разнесли името на родината в световното пространство на изкуството.

Основният фактор, който властваше по време на концерта в атмосферата на зала „България“ безспорно беше високото артистично равнище на българското хорово-изпълнителско изкуство. На сцената се извиха шест хорови състава с различен професионален и непрофесионален статус, с различна възраст и певческа квалификация на участниците в тях, но обединени от своя стремеж към художествени постижения, отправени към покоряване на най-високи артистични върхове. Сякаш в залата витаеше духът на проф. Лилия Гюлева, която беше доказан перфекционист и всеотдаен артист на благородните цели, преследвани от хоровото пеене. С подчертано артистично присъствие, всеки в своя натюрел; с душевната загадъчност, проявена в ритмичната същност на музикалните творби с магията на сценичността на музикалния израз и забележителното пресъздаване на хоровата партитура. Това всичко бе потвърждение на овладения завладяващ индивидуализиран диригентски подход за ръководене на отделните състави. Основание за това твърдение е фактът, че диригентите Таня Никлева-Владова, Неолина Пелова, Венеция Караманова, Теодора Димитрова и Мая Василева показаха, че са достойни нейни възпитаници! Това личеше не само от тяхната прецизност, но преди всичко от интерпретационния им подход при реализация на музикалните творби, характеризира-

се с безкрайни звукови и динамични нюанси. Затова художествените образи, които сътвори-ха от „мъртвите“ нотни знаци, бяха пластични и завладяха слушателите, проявили своя възторг с нестихващи овации. В този контекст специално трябва да се отбележи артистичната, отзивчивост на участниците в хор „Христина Морфова“, „Български славеи“, „Деца на Орфей“, „Te deum Adoramus“, „Родина“ и Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“, която беше важен фактор за тяхното успешно музициране. Държа да подчертая, че проф. Лилия Гюлева неизменно характеризираше певците в непрофесионалните формации като „истински жреци на музиката“, защото създават както материални, така и духовни ценности! Това обуславя необходимостта от повече грижи от страна на държавата към българското хорово изкуство, защото със своя колективизъм то възпитава у индивидите най-хубавите човешки качества – уважение, преклонение и обич към човека и обществото! Да се надяваме!

Наскоро в издателство „ХАЙНИ“ излезе от печат книгата „Проф. Лилия Гюлева – познатата и непознатата“ на Таня Доганова-Христова. Изданието е двуезично (на български и на английски езици) и е във връзка с 80-годишнината от рождението на именитата диригентка. Осъществява се с подкрепата на Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ и проф. Емил Янев.

Концерт по случай 80 години от рождението на проф. Лилия Гюлева, 7.10.2013 г. зала „България“

Премиера на книгата „Проф. Лилия Гюлева – позната и непозната“ 3.10.2013 г. НМА „Панчо Владигеров“

Концерт по случай 80 години от рождението на проф. Лилия Гюлева, 7.10.2013г. зала „България“

Културен афиш ноември

11 ноември 2013

„ЖАР НА 75“

концерт спектакъл по повод 75 години от създаването на фолклорен ансамбъл „ЖАР“.

Начало 19.00 часа

Зала 11, НДК

13 ноември 2013

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА

представя

„ПО НЕВИДИМИТЕ МАГИСТРАЛИ“

литературно-критически бележки, книга 3

от Елена АЛЕКОВА,

Слово Георги Николов

С участието на Велин Георгиев, Никола Инджов,

Никола Радев, актрисата Станка Калчева

и Благовеста Ангелова (пиано)

Начало 18.00 часа

БАН, Голямата зала

17 ноември 2013

„ВЕЧНО ЗЕЛЕНО“

концерт на Женски хор „Христина Морфова“

Начало 18.00 часа

Клуб „Студио 5“

19 ноември 2013

Музикална и поетична вечер

на Иван ЖЕКОВ (пиано)

и представяне на книгите „Оцеляване“ и „Преходи“

Начало 18.30 часа

Малък салон

21 ноември 2013

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА

представя

Юбилейна вечер на ВЕЛИН ГЕОРГИЕВ

по случай 80-годишния му юбилей

съвместно със Съюза на българските писатели

и Национален литературен салон „Старинният фойтон“

Начало 18.00 часа

Зала 7 на НДК

27 ноември 2013

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА

представя

„ФИЗИКА НА ТЪГАТА“

от Георги ГОСПОДИНОВ

Начало 18.00 часа

Просветна зала

свременно
Читалище

Секретар НЧ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 г.“:
Светла СЛАВЕЕВА
Главен редактор: д-р Елена АЛЕКОВА
Художник: Костадин ЛЯНГОВ
Фотограф: Виктор ВИКТОРОВ
Адрес: София 1408, бул. „Витоша“ 109;
тел.: 952 25 78
Вестникът се разпространява безплатно